

MED LIV OCH LUST

Karin Wahlberg

Med liv och lust

Roman

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Karin Wahlberg har tidigare utgivit:

Sista jöuren, 2001
Hon som tittade in, 2002
Ett fruset liv, 2003
Flickan med majblommorna, 2004
Blocket, 2006
Tröstaren, 2007
Matthandlare Olssons död, 2010
Glasklart, 2011
Än finns det hopp, 2013
Livet går vidare, 2015
Cancerland – tur & retur, 2016
Lätta ditt hjärta, 2018
De drabbade, 2020
En god man, 2022

På annat förlag:

Sigrids hemlighet, 2009
Camilla och lögnen, 2009
Camilla och Micke, 2010

www.albertbonniersforlag.se

Copyright © Karin Wahlberg 2024

Omslag: Michael Ceken

Tryckt hos ScandBook, EU 2024

ISBN: 978-91-0-080431-2

PERSONERNA

FAMILJEN BENGTTSSON

Marianne Bengtsson, ska fylla 16 år. Går sista året i realskolan, tar snart realen, vill in på gymnasiet. Bästa kompis till *Kristina Brandb*.

Olle Bengtsson, *Mariannes* två år äldre bror, som flyttat hemifrån och mönstrat på en lastångare och befinner sig någonstans på Medelhavet. Tänker söka sjöbefälsskolan.

Seth Bengtsson, pappa till *Marianne* och *Olle*. Busschaufför som kört landsvägsbuss och sedan startat resebolag tillsammans med "*Burken*" *Utmark* och nu kör turistbuss nere på kontinenten.

Sonja Bengtsson, mamma till *Marianne* och *Olle*, hustru till *Seth*. Dog vid 44 års ålder i sviterna efter bröstcancer.

Doris Dahlgren, "*Dorran*". *Seths* nuvarande sambo, *Mariannes* och *Olles* styvmor.

Bertil Utmark, "*Burken*". Kollega till *Seth*.

Rosita, "*Burkens*" kvinna.

Moster Kicki, bor i Skåne.

Georg, klasskamrat till *Marianne* och *Kristina* i realskolan.

KIRURGEN – ORTOPEDEN – AKUTEN, TIDIGARE OLYCKSFALL

Egon Brandb, 50 år, kirurgöverläkare. Gift med *Nancy*.

Ella-Kristin Emilsson, 33 år, sjuksköterska på Akuten, gift med *Carl*. Nära vän med *Stina* sedan sjuksköterskeskolan.

Ilona Pavlo, 27 år, sekreterare "i luckan", gått Bar-Locks läkarsekreterarutbildning i Stockholm. Kommer från landet, uppvuxen i religiös familj.

Sverre Bohm, kirurg och ortoped, född och uppvuxen i Malmö. Sammanboende med fästmön *Klara Jublin*, underläkare på Medicin.

Tore Rebnström, "Rättdoktorn", överläkare och docent, tidigare i Ekstad, nu återvänt till Lund. Gift med *Penny*, sjuksköterska.

Syster Berta Hult, avdelningsföreståndare på Akuten.

Syster Gurli Alexandersson, operationssjuksköterska.

Bengt-Olle, erfaren undersköterska på Akuten.

Monika, nybliven sjuksköterska på Akuten.

Liljan, *Gun* och *Hélène-Catrin* – läkarsekreterarväninnor till *Ilona*.

Pia, provelev, inflyttad från Smålandsskogarna.

Stigbert och "Lelle", vaktmästare.

FÖRLOSSNINGEN – BB

Stina Rudström-Nilsson, 33 år, döpt till *Anne-Christine Eleonora*. Barnmorska, adopterad, uppvuxen i överklassfamilj. Gift med *Bo Nilsson*, "Rödtoppen", invärtesmedicinare, uppvuxen i Åmål. De träffades när han var ung läkarkandidat på Allmänna BB, Stockholm. Tillsammans har de dottrarna *Eleonora*, 6 år, och *Julia*, 4 år.

Herman Johansson, 60 år, kirurg, gynekolog och förlossningsläkare. Arbetade som kirurg i Tyskland efter kriget.

Vivianne, avdelningsföreståndare för både BB och Förlossningen.

Charlotta Alm, barnmorska, gift med *Åke Alm*, provinsialläkare, tillsammans har de fyra utflugna barn.

Betsy, barnmorska.

Lillemor, barnmorska.

Titti, undersköterska, kommer från inlandet.

Birgitta, "Gittan", sommarbiträde.

INFEKTIONSKLINIKEN, TIDIGARE EPIDEMIN

Carl Emilsson, 36 år, underläkare, jordbrukarson, gift med *Ella-Kristin*.

Kåre Hjelm, 65 år, överläkare, omgift med *Maria*, barnläkare, tillsammans har de dottern *Katarina*, 9 år.

Greta Åkerblom, 65 år, avdelningsföreståndare, lever tillsammans med *Levi*, som hon träffat på gamla dagar.

Levi Salomonson, kemiingenjör på laboratorieavdelningen. Violinist, av judisk härkomst, kom till Sverige efter kriget.

Sven Mellberg, laboratorieläkare, änkeman, vän och arbetskamrat till *Levi*.

Wilhelmina Borg, "*Wilma*", född *Gothberg*, 47 år, undersköterska, änka. Maken *Leopold*, "*Leo*", arbetade på varvet. Sonen *Per-Åke* har varit på sjön, arbetar numera på mekanisk verkstad. *Wilma* är uppvuxen på Gotland, biologisk mor till *Stina*.

Ulla Persson, 25 år, läser till läkare i Lund. Har haft polio. Dotter till *Birgit*, badbiträde.

Erland Fridström, biträdande överläkare, gift med *Ingeborg*.

Hjalmar Pauli, 36 år, underläkare, numera gift och med ett antal barn.

Gina, sjuksköterska.

Anita, sjuksköterska.

Bella, äldre undersköterska.

August och *Ruben*, poliopatienter på avdelningen sedan 1953.

Alice Söder, läkarsekreterare, gift med *Per*. Har en 5-årig flicka.

EKSTAD-TIDNINGEN

Nancy Brandh, 40 år, journalist, hustru till *Egon*. Uppvuxen i Stockholm i arbetarklassfamilj. Arbetade som ung i konfektionsaffär. *Nancy* och *Egon* har barnen *Björn*, 19 år; *Kristina*, 16 år; tvillingarna *Martin* och *Margareta*, 9 år.

Mary Lööv, "*Löövet*", journalist, ensamstående med sonen *Jonathan*.

Mårten Pibblad, redaktionssekreterare.

Kurt B Johansson, "*Kurre*", fotograf.

Jönsson, redaktör.

Frippe, journalist.

Acke, journalist.

ÖVRIGA

Maria Hjelm, 41 år, barnläkare, gift med den 24 år äldre överläkaren *Kåre Hjelm* på Infektionskliniken, tillsammans har de dottern *Katarina*, 9 år.

Tommy Johansson, 3 år, patient.

Fru Johansson, Tommys mamma.

Gideon Månsson, kriminalkommissarie.

Rutger Jansson, överkonstapel.

Sigfrid Wahlgren, privatpraktiserande gynekolog.

Anna-Lena Johansson, numera *Strid*. Varit barnflicka hos *Fridströms*, kommer från landsbygden, arbetar numera på kontor. För närvarande hemma med en tvåårig son. Lagar mat tillsammans med *Nancy*.

Eva Linnea Jönsson, 6 år.

Louise Ljunghed-Gräs, tidigare rektor på sjuksköterskeskolan, numera pensionär.

1963

*Drömmar är gratis.
Mardrömmar likaså.
Fantasier som leker i huvudet innan sömnen väller fram
som en stor våg och gör dag till natt.
Drömmar som inte tar slut.
Som kan fortsätta även nästa kväll.
Eller dag.
Eller när som helst.
Tack, för alla drömmar!
Som är gratis.
Måtte jag bara slippa vissa!*

Marianne Bengtsson, 15 år, april 1963

Prolog

Torsdagen den 18 april

Genom sömnen hördes ringsignaler som inte gav sig. Nancy Brandh låg kvar i sängen med slutna ögon och sträckte sömngångaraktigt ut armen och knuffade mot Egons rygg tills han steg upp. Själv la hon sig på sidan i akt och mening att somna om.

Men Egon var snart tillbaka.

"Det var inte sjukhuset", sa han med raspig röst. "Det är till dig!"

"Till mig?"

Hon flög upp ur sängen och tassade i väg och tog luren medan Egon drog täcket över sig igen.

"Nancy Brandh", sa hon och harklade sig.

Det var från nattredaktionen.

"Det brinner i ett kafé i närheten av där du bor. Har ingen annan att skicka ... Kan du åka dit? Och ta med dig kameran."

Hoppas den hänger i hallen och inte ligger inne på redaktionen, tänkte hon.

"Hur mycket är klockan, förresten?"

"Strax efter tre", sa nattredaktören.

Hon kände sig plötsligt klarvaken. Tänkte på barnen och frukosten, men Egon fick väl försöka plocka fram den. Annars var de ju stora nog att fixa det själva.

"Jag åker!" sa hon och fick adressen och hoppade i kläderna, bors-tade tänderna och högg ett äpple i köket på väg ut. Hann bara ta två, tre steg innan hon vände tillbaka in igen och hakade ner kameran från klädhängaren. Jisses, vilken tur att hon inte glömde den!

Hon backade ut folkabubblan från tomten, la i ettans växel och körde gatan fram. Såg upp mot den avtagande konkava månskärnan på det mörka himlavalvet. Aprilhimmel, som snabbt skulle bli allt ljusare så här efter påsk.

När hon kommit ut ur det sovande villaområdet såg hon skenet, som måste komma från branden. Passerade sedan det gamla fiskeläget med sjöbodar och bryggor och båtar, och med månskäran som glittrade vit i vattnet. Såg att det var vackert, samtidigt försökte hon räkna efter hur många gånger det brunnit i staden. En fyra, fem gånger den senaste månaden, var det nog? Garage, förråd, magasin och liknande, men inga människor som kommit till skada. Inget hon hade fördjupat sig i.

När hon strax därefter var framme såg hon att trälängan invid receptionen till campingen nästan hade brunnit ner helt och hållet. Det rörde sig om en mindre byggnad, kanske ursprungligen ett sorts förrådsutrymme, som sommartid inhyste en enklare kaféverksamhet, vilken nu snart var ett minne blott. Åtminstone i den byggnaden, som ändå hade varit en smula fallfärdig och kanske närmast stått och väntat på att rivas. Tankar hon haft både en och två gånger när hon passerat förbi under sina promenader.

Det stod några udda typer där, eftersom det var den tid på dygnet då vanligt folk helst låg hemma i sina sängar. Luften var rå, Nancy huttrade till, tur hon tagit vinterkappan. Nackdelen var att den lätt drog till sig röklukt.

Brandkåren hade hunnit släcka det mesta. Det hade inte varit någon större brasa, sa den unge polisen på plats. Nancy gjorde ett par försök att ta några talande bilder, men någon vidare fotograf hade hon aldrig varit och det var mest bråte hon hade framför sig.

Hon vände sig till en brandman, han var ung och fjunig och just nu inte aktiv.

"Har några människor kommit till skada?" frågade hon.

"Nej, inga människor har brunnit inne", sa han med slö och trött röst.

"Vad tror ni har hänt?" fortsatte hon.

"Det får utredningen visa."

"Kan gasolköket ha exploderat?" undrade hon och tyckte själv att hon var fiffig som kom på att fråga om det.

"Vem vet?" sa brandmannen. "Inte uteslutet, vi får väl se!"

Det var ett föga upphetsande uppdrag hon fått. Men nu var det utfört. Hon satte sig i bilen. Kände hur röklukten stod runt henne.

Den hade satt sig inte bara i kappans ylletyg, utan i håret och rent av i skinnet i ansiktet.

Det tog henne bara några minuter tills hon var hemma igen. Huset sov fortfarande. Över havet vid horisonten åt öster hade den ljusa strimman blivit tydlig. Solen skyndade sig upp. En ny dag randades.

Del 1

Kapitel 1

Tisdagen den 23 april

Greta Åkerblom spolade. Böjde sig över handfatet och tvättade händerna närmast rituellt med flytande tvål från den vägghängda pumpen och var noga med att rengöra även mellan fingrarna såsom hon lärt sig som sjuksköterskelev för mycket länge sedan. Ryckte en pappershandduk och fastnade med blicken i spegeln medan hon torkade händerna.

Detta var alltså hon, numera!

Vek inte undan med blicken och hastade inte heller ut genom dörren, som om hon sett ett spöke. Blekheten och fårorna skar i ögonen på henne i skenet från den mjölkvita glaskupan ovanför spegeln. Hon lyfte blicken mot sjuksköterskemössan som lyste som en kritvit pappersmelitta i håret. Symbolen för utbildning och kompetens, som hon stolt, nästan malligt, burit hela sitt långa yrkesliv. Som gett henne råg i ryggen.

Började mössan bli lite gammaldags? Patetisk?

Tiderna förändrades i rasande takt. Numera valde en del nyblivna sjuksköterskor att inte bära den traditionella uniformen med blå klänning, vitt förkläde, broschen mellan kragsnibbarna och mössan som kronan på verket. Eller som *rosen på tårtan*, som någon av de yngre skojade. Rena rama garneringen!

Det högg till, det fick Greta erkänna. Var det verkligen roligt sagt?

Hon höll god min. För henne personligen var det ett viktigt och meningsfullt arbete att vårda de sjuka och svaga. Men ett löjes skimmer tycktes sakta ha smugit sig in över uniformen. Fast var fanns stilen och värdigheten i landstingets inköpta vita rockklänningar? Som städrockar. Om än lättskötta.

En del av den yngre generationens sjuksköterskor behöll dock mössan, trots allt. Lite lockade den – rosen på tårtan ...

Den moderna tiden gör som den vill och luckrar upp både det ena och det andra, det var hon klar över. Hon som föddes ett av de sista åren på artonhundratalet, när Sverige var fattigt och folk emigrerade till Amerika för att slippa svälten.

Numera hade de flesta centralvärme och tv och många hade bil. Kan man vara med om större förändringar? Och dessutom två världskrig.

Hon plockade med fingrarna i det grå håret nedom sjuksköterskemössan, som var strävare numera och framför allt kort. Hon vinklade, vred och vände på huvudet i spegeln. Apade sig, rent av, men ingen såg ju henne. Konstaterade att hon borde ha klippt sig långt tidigare. Lossat hårnålarna från knuten.

Ändå var tiderna goda för hennes del. Sent i livet, som man sa. Hon drog på munnen mot den egna spegelbilden, blev mild i själen och mjuk och behaglig i kroppen. Knappt att hon ens anat att det kunde kännas så här.

Hon hade nog aldrig mått så bra som nu.

I korridoren rådde stiltje. Matvagnen stod längst ner vid utgången som ett rostfritt åbäke som sedan skulle hämtas av vaktmästaren. Patienterna åt fläskkorv och rotmos vid sina sängplatser med en klick senap till om magen tålde det.

Väggklockan sa att hon slutade om exakt tjugo minuter. Som avdelningsföreståndare kunde hon möjligen smita i väg tidigare under förevändning att hon skulle på ett möte, men det tog emot. Det var som om hela världen rasade om hon gav upp och slutade vara det goda exemplet som höll arbetstiderna.

Gick i stället sakta korridoren fram, såg klotlamporna i taket spegla sig som svävande bollar i det brunfärgade laminatgolvet.

Annars var allt sig tämligen likt, sedan hon började här.

1937 stod denna moderna fastighet på lasarettsområdet klar. De övergav den gamla Epidemin som låg isolerad på en ö, eftersom det var så man hanterade smittor på den tiden, innan antibiotikan kom. En vacker plats, sannerligen, med vattenkluck och grönska, men ett urmodigt ställe. Det var hon och överläkare Hjelm och undersköterskan Wilma, som alla varit med på den tiden, överens om.

Wilma från Gotland, då en ung kvinna med en son och en omöjlig karl som arbetade på varvet. Hon var så mager och förtvivlat fattig och pratade en så svår gotländska när hon stod framför Greta och sökte arbete, att Greta inte kunde med att säga nej. Det visade sig långt senare att det även fanns en flicka. En äldre bortadopterad dotter.

Gretas sista arbetsdag skulle komma framåt höstkanten då hon fyllde sextiofem och pensionsdatumet därmed obevekligen var satt. En stor omställning förstås, rakt in i onyttigheten. Men hon kände sig ofta lite tröttare numera, så det blev nog bra.

Hon stannade till utanför barnsalen och lyssnade. Där inne var det tyst. Annars knep det till av medlidande när de små kinkade eller skrek efter mamma. Värst var det när de tystnade helt, som om de gett upp.

De hade förstås pratat om det. Inte minst Maria Hjelm, som var barnläkare, tog upp denna fråga titt som tätt. Det räckte att föräldrarna visade sig i dörrens fönsterruta, så blev det ett elände med otröstlig gråt och skrik som knappt gick att få stopp på. Barnsköterskorna led och klagade eftersom deras arbete blev svårare, ja nästan outhärdligt.

Maria Hjelm envisades ändå med att barnen måste få se sina föräldrar skratta, vinka, skicka slängkyssar till sina ungar, så att de förstod att de inte var övergivna. Om de gråter när föräldrarna går, är det ett hälsotecken, sa doktor Maria. Hon som var överläkare Hjelmets betydligt yngre hustru. Nummer två, fick man tillägga, så att man inte dömde ut Hjelm som en karlslok som bara sprang efter lammkött. Första hustrun dog i en hjärnblödning, alldeles för tidigt.

Greta hade efter hand ändrat sig och ville gärna gå före andra kliniker med att låta de små få tröst av sina föräldrar. Överläkare Kåre Hjelm och hon hade sett till så att föräldrarna fick besöka sina små minst en gång i veckan.

Expeditionen var tom. Greta tog några tempkurvor på patienter som gått hem och stoppade i en mapp och la i korgen märkt *Söder*, vilket betydde Alice Söder, sekreteraren, som även hade ansvar för arkivet. Plockade upp de senast ifyllda arken för avdelningens två sorgebarn och studerade värdena. Inga barn alls, egentligen, utan vuxna karlar. Två bleka stackare som vårdades i rummet längst ner i

korridoren och som legat där sedan den svåra polioepidemin hösten 1953.

Nu tio år senare var alla i landet vaccinerade och polion ett minne blott. Det var den svenske virologen och professorn Sven Gard på Statens bakteriologiska laboratorium som tog fram poliovaccinet i Sverige som man började ge brett till befolkningen 1957. Ett säkert, avdödat vaccin som inte gav polio, utan som förhindrade sjukdomen. I USA inträffade nämligen att man tillverkade vaccin 1955 efter den amerikanske vaccinforskaren Salks recept, men polioviruset var inte tillräckligt avdödat. Konsekvensen blev grym. Hundratals barn insjuknade och några dog. Detta fick inte hända igen. Salk och Gard använde olika metoder för att avdöda vaccinet. Även Salkvaccinet var numera tillräckligt avdödat. Och därmed säkert att ge.

Men de bäge männen i salen längst ner hade insjuknat innan det fanns vaccin. De två skavde i Gretas samvete. Männen kunde inte skötas i hemmet eftersom ingen tog på sig ansvaret med andningsmaskinerna som de var bundna till, och inte heller hade man lyckats hitta en lämplig plats för dem på ett sjukhem av något slag, av samma anledning. Både Greta själv och inte minst överläkare Hjelm hade förgäves försökt att hitta en lösning. Respiratorerna var stora och åbakiga och lät alldeles förskräckligt. Det gick inte att låta andra patienter dela rum med männen, som nu var dryga trettio. Vid polioepidemin 1953 var det inte främst barn som drabbades, som tidigare, utan många vuxna blev sjuka. Man sa ju barnförslamning förr, men inte denna gång.

De bägge förslamade patienterna var delvis Wilmas skötebarn, tillsammans med en hel arsenal av vak. Wilma, som numera var utbildad undersköterska och mycket erfaren, var väl lämpad för detta uppdrag.

Men det blev mycket arbete även för Gretas del, att ordna med scheman och personal för att täcka dygnets alla timmar. Greta var förstås tacksam mot Wilma som lättade på ångesten och känslan av vanmakt hos andra som arbetade på avdelningen och som mer lättvindigt kunde passera förbi dörren.

Även doktorerna.

Greta fick påminna de rockklädda om att gå dit in ibland. ”Glöm inte bort männen”, sa hon till dem. August och Ruben. Kontrollera inte bara värdena på journalkort och tempkurvor som Greta satte under näsan på dem.

Gå in till dem!

Klockan hade nu blivit prick fem. Hon lämnade expeditionen, nickade i korridoren mot doktor Hjalmar Pauli som såg trött och härjad ut, som vanligt. Det blev väl ingen nattsömn med alla barnen därhemma. Gick sedan trappan ner till källarplan och låste upp hänglåset till plåtskåpet och tog på den svarta tunna yllekappan som hörde till uniformen.

Nu skulle hon bara köpa blommor. Sedan hem för att byta om innan de skulle gå bort. Hon och Levi.

Kapitel 2

Det blev en bukett gula rosor med fresia och brudslöja inslaget i grönt papper som Levi bar medan de gick arm i arm i takt, som en enda kropp. Hon tyckte mycket om att gå så! Tänka sig! Hon hade inte haft en aning om att hon skulle gilla att gå armkrok, hon som alltid varit så självständig.

Luften var frisk. April gick mot sitt slut. Vädret hade varierat, som det brukade under denna månad. Dagarna blev allt längre, den ljusa tiden och det ljuva livet. Den allra bästa tiden hade de ännu framför sig, med maj månad som sedan följdes av den eviga sommaren, som alltid var för kort.

Sädesärlorna sprang runt i gruset på gången och vippade på sina långa svarta stjärtfjädrar. Greta berättade att sädesärlor var en av hennes favoritfåglar. Pigga och kvicka. Kanske hade dessa exemplar övervintrat? Sädesärlorna kunde göra det så här söderut i landet, trodde hon. Levi och hon började prata om fåglar som flyttade och dem som stannade och vad de hette. Själv var han en fågel som flyttat, sa han. För att stanna. Och han tryckte till hennes arm helt kort och kärvänligt.

Strax därefter öppnade de porten till det nybyggda sexvåningshuset dit Louise Ljunghed-Gräs hade flyttat sedan hon pensionerades och därmed fick lämna tjänstebostaden som hon uppbar som rektor på sjuksköterskeskolan. Huset som hon flyttat till stod som en ensam, ljus pelare på slätten bakom busstationen mitt emot lasarettet, där det tidigare varit en fotbollsplan. Nu spelade man fotboll längre bort mot skogen nära ungdomsvårdsskolan för vanartiga pojkar, de som tagit till bus och olydnad, men som nu fick arbeta i den stora fruktodlingen. Kanske det blev folk av några av dem!

Det luktade nytt och rent i trappuppgången. Blanka golv och väggar. Hissen gled ljudlöst och mjukt alla sex våningarna upp. De

ringde på och ställde sig att vänta, men dörren förblev stängd. På mässingsskylten stod det *L Ljunghed-Gräs*. Hade det hänt något? Det var förstås den första tanke som kom upp i den ålder de befann sig i. Inget var längre säkert, slaganfallen och hjärtinfarkterna dök upp allt tätare.

"Hon är i varje fall hemma", sa Greta som lagt örat mot dörren och hörde toner från en symfoniorkester.

Levi lyssnade också.

"Brahms symfoni nr 2", sa han som även var musiker. "Komponerad en vårdag ... Glad och lätt! Passar en dag som denna ..."

Greta och Levi tittade på varandra, log och nickade, varpå Greta satte fingret på ringklockan igen och höll den intryckt en pinsamt lång stund eftersom de helst inte ville höras in till grannarna.

De ställde sig att vänta. Levi stilla i sin grå rock och hon i sin ljusa poplinkappa som hon bar i privata sammanhang.

"Är det *verkligen* rätt dag?" viskade han.

Greta grimaserade och drog upp axlarna. Kunde hon, ordningssamma människa, ha tagit fel på dag? En snabb känsla av osäkerhet och skam brände till.

Hur som helst kunde de inte stå här utan tryckte upp hissen och skulle just kliva in när de hörde steg på andra sidan lägenhetsdörren, som sedan slogs upp.

"Åh, kära nån! Har ni stått här länge? Jag fick ett telefonsamtal ...", sa söta Louise och släppte in dem med tusen gånger tusen ursäkter.

Louise såg rosig och välmående ut. Levi överräckte blommorna till värdinnan med den ojämna födelsedagen och tog sedan hand om ytterkläderna i hallen.

Det var vackert dukat på en linneduk i det ljusa vardagsrummet. Ärvt möblemang blandat med Josef Franks färgstarka mönster på en kretongklädd puff från Svenskt Tenn. Allt det där med stil och god kvalitet hade Greta fått lära sig med åren, medan Louise hade det med modersmjölken. I det kombinerade arbets- och gästrummet intill skymtade man moderna stringhyllor välfyllda med böcker intill ett nätt skrivbord med svarvade ben som Louise hade med sig från föräldrahemmet i Dalarna.

Levi ställde sig vid det ena perspektivfönstret. Man gjorde gärna det, drogs mot utsikten som var magnifik. Pensioneringen från tjänsten som rektor på sjuksköterskeskolan hade gjort Louise gott, kunde Greta konstatera och hoppades att det skulle bli det-samma för henne själv när även hon gled in bland de obehövlighas skara. Louise sa att det var skönt. Utvecklingen de senaste åren roade henne inte med alltmer papper att fylla i och skicka in till direktionen och till Socialstyrelsen, och mindre tid för eleverna. Som var det viktigaste. De som skulle bära den moderna sjukvården, som expanderade och utvecklades i snabb takt. Sverige var det land i Europa som hade flest sängplatser på lasarettet i förhållande till befolkningensmängden. Så nog behövdes sjuksköterskorna!

”Tänk så fattigt vi hade det när jag var barn”, sa Greta. ”Men vi hade i varje fall mat på bordet som gården gav oss. Och vi gick i skolan ... alla ungar. Vi kunde läsa.”

De fortsatte reflektera över livet och samhället medan de åt en utsökt middag, även om torsken var en smula torr, men Greta tuggade på och drack av det tyska vita vinet. Levi blev alltmer avslappnad, hans svenska räckte numera långt. Det blev förstås även en hel del prat om lasarettet. Även Levi var en del av denna stora arbetsplats som kemist på lasarettets laboratorium.

Ännu var det inte helt mörkt. Greta och Levi gick hemåt i maklig takt, åter tätt krokade i varandra. Gatlyktorna hade tänts, som gloriösa skimrade de runt de vita glaskuporna.

Greta sa några ord om att snart skulle även hon falla för åldersstrecket, precis som Louise. Levi var fem år yngre. Han kommenterade det inte. Hon varken suckade eller lät *ledsen*, en känsla som han numera hade lärt sig många ord för, med varierande nyanser. Gråtfärdig, sorgsen, nedstämd, dystert, förtvivlad, olycklig, melankolisk. Och ännu tyngre ord som han hade kunnat använda om sig själv i vissa stunder, men inte orkade ta fatt i just nu. Mörkret inom honom fick vila i frid.

Allt det där hade han pratat många gånger med Greta om.

De sneddade sakta över den lilla lekparken, en väg som de bru-

kade ta. Levi vred händelsevis på huvudet mot sandlådan närmast honom. Någon hade glömt en jacka. Så synd!

De fortsatte.

”Var det verkligen bara en jacka?” sa han efter ett tjugotal meter.

De vände tillbaka. Såg knytet. Gick närmare. Böjde sig ner.

En kropp. En gosse såg det ut att vara, vid närmare betraktande.